

Практично у всіх вищих навчальних технічних закладах, у тому числі Луцькому НТУ, нині є сучасне комп'ютерне обладнання. Щоб систематично на заняттях з іноземної мови працювати з сучасними технічними засобами, кафедри іноземних мов Луцького НТУ необхідно мати у розпорядженні не тільки власний комп'ютерний клас, а й широкий комплекс спеціалізованих комп'ютерних програм, призначених для вирішення конкретних методичних завдань освітньої діяльності. Правда, доводиться з жалем констатувати, що область викладання іноземних мов в університеті недостатньо забезпечена сучасними комп'ютерними дидактичними матеріалами. Однією з об'єктивних причин такої недостатності є технічна специфіка університету, у якому всі ресурси, в першу чергу, йдуть на модернізацію матеріального забезпечення профільних випускаючих кафедр. Однак кафедра іноземних мов Луцького НТУ вже ряд років активно працює над створенням цілого комплексу цифрових методичних ресурсів для ефективного впровадження сучасних комп'ютерних технологій в навчальний процес.

Робота ведеться одночасно за трьома основними напрямками:

- 1) навчальні матеріали для студентів (для використання в комп'ютерному класі і для самостійної роботи);
- 2) методичні матеріали для викладачів (з використанням сучасних комп'ютерних технологій);
- 3) дистанційний курс для студентів, які вивчають іноземні мови самостійно.

Висновки. Таким чином, цілком очевидно, що на даний час важливими складовими професійної компетенції викладача іноземної мови університету повинні стати не тільки знання сучасних педагогічних технологій та вміння застосовувати їх на практиці, а й інформаційна культура, професійне володіння новими засобами навчання, а також самостійне створення нових електронних навчально-методичних матеріалів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк А.П. Використання комп'ютерних програм у процесі навчання іноземної мови / А.П. Антонюк // Англійська мова і література. – № 19-21. – 2005. – С. 7-8.
2. Асламова Т.В. Science in detail / Т.В. Асламова. – М.: Изд-во «Спутник +», 2011. – 182 с.
3. Базанова Е.М. Английский язык: учебник для студентов неязыковых вузов. Intermediate / Е.М. Базанова, И.В. Фельснер. – М.: Дрофа, 2002. – 400 с.
4. Башмакова И.С. Английский язык для технических вузов. Modern Vehicles and Electronics: учеб. пособ. / И.С. Башмакова. – М.: Филоматис: Изд-во «Омега», 2010. – 456 с.
5. Морська Л.І. Теорія та практика методики навчання англійської мови / Л.І. Морська. – Тернопіль: Астон, 2003. – 248 с.
6. Павлюк Л.В. Справочник по делопроизводству, архивному делу и основам работы на компьютере / Л.В. Павлюк. – СПб.: Изд-ий Торговый Дом «Герда», 1999. – 304 с.
7. Сельченкова Г. Автоматизовані системи управління документами. На що звертати увагу при виборі? / Г. Сельченкова // Довідник секретаря та офіс-менеджера. – 2008. – №8. – С. 26-31
8. Скібіцька Л.І. Діловодство: навч. посібник / Л.І. Скібіцька. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 224 с.

С.И. ЛОБАНОВА. ЗНАЧЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ В ТЕХНИЧЕСКИХ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Резюме. В статье рассматривается проблема значения современных компьютерных технологий для обучения иностранным языкам в технических высших учебных заведениях. Сегодня важными составляющими профессиональной компетенции преподавателя иностранного языка университета является не только знание современных педагогических технологий, а также и профессиональное владение новыми средствами обучения.

Ключевые слова: компьютерные технологии, иностранные языки, профессиональная компетенция, педагогические технологии, профессиональное владение.

S.I. LOBANOVA. VALUE OF MODERN COMPUTER TECHNOLOGIES FOR FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN TECHNICAL HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

The summary. The article examines the problem of the value of modern computer technologies for foreign languages teaching in Technical Higher Educational Establishments. Nowadays the important components of the professional competence of foreign languages teacher of the University is not only knowledge of modern pedagogical technologies, but also professional mastering of new means of study.

Key words: computer technologies, foreign languages, professional competence, pedagogical technologies, professional mastering.

Одержано редакцією 01.07.2014 р.

УДК: 378. 881: 159

А.М. ГУБИНА

МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Резюме. У статті розглянуто володіння іноземною мовою як важливий атрибут професійної успішності. Проаналізовано співвіднесення складових мотивації досягнення успіху як провідного чинника у професійному самовизначенні студентів технічних спеціальностей з мотивацією вивчення іноземної мови.

Ключові слова: мотивація вивчення іноземної мови, мотивація досягнення успіху, студенти технічних спеціальностей.

Постановка проблеми. Зважаючи на стрімкий розвиток подій у світі, що охоплюють соціальні, економічні та культурні зв'язки між країнами, знання іноземної мови стає однією з головних вимог до молодого спеціаліста, майбутнього інженера зокрема. Студенти немовних спеціальностей на противагу студентам-філологам протягом навчання у виші мають менше аудиторних годин на опанування іноземної мови, хоча, якщо бути відвертим, лексичне наповнення матеріалу, згідно їхніх напрямів підготовки насправді є доволі складним. Вивчення іноземної мови студентами технічних вишів вимагає терпіння, концентраційна самому процесі навчання та твердої впевненості в успішності його завершення. Одним з чинників досягнення серйозних результатів у навчанні, виступає потреба у мотивації, адже без неї первісний ентузіазм проходить дуже швидко і процес вивчення мови перетворюється на рутину. Студенту, який опановує іноземну мову, слід чітко уявляти, для чого це потрібно та які можливості можуть відкритися. Бажання стати успішним спеціалістом тісно узгоджується з переліком основних вимог до інженерів, де знання як мінімум однієї іноземної мови обов'язково входить у поле професійної діяльності [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз досліджень, присвячених вивченню мотиваційної сфери в контексті професійного становлення особистості (В. Бодров, Ж. Вірна, Е. Зеєр, Є. Клімов, М. Пряжников, В. Семиченко та ін.), мотивації досягнення успіху особистості (М. Магомед-Емінов, Д. Макклелланд, А. Маслоу, Ж. Нюттен, Х. Хекхаузен, та ін.), мотивації досягнення успіху як фактора ефективності навчання студентів (О. Дусавицький, М. Кондратьєва, С. Пакуліна, О. Сергеєнкова та ін.), мотивації вивчення іноземної мови (І. Зимня, Г. Рогова та ін.), показав, що досі у науковій літературі бракує обґрунтованих уявлень щодо мотиваційних чинників вивчення іноземної мови саме студентами технічного напрямку підготовки, що й стало **метою** дослідження.

Виклад основного матеріалу. Мотивація є однією з фундаментальних проблем як вітчизняної, так і зарубіжної психолого-педагогічної науки. Слід зазначити, що термін «мотивація», запроваджений А. Шопенгауером, увійшовши у вжиток, стає пояснюючим конструктом для опису та тлумачення причин поведінки людей, її спрямованості й механізмів здійснення. На сьогодні мотивація як психічне явище має різне трактування.

У загальному значенні *мотивація* – це процес спонукання себе або інших до діяльності для досягнення певної мети. Мотивація – це готовність індивіда діяти певним чином, докладаючи достатніх зусиль протягом необхідного часу під впливом всієї сукупності внутрішніх чинників, що стимулюють його активність [3]; це суб'єктивно-об'єктивний, особистісно-соціальний процес внутрішніх (зміна ієрархії мотивів) та зовнішніх змін (інші способи реалізації мотиву), глибинний смисл і природа котрого зумовлені досвідом соціального буття людини, системою суспільних відносин [8].

Мотивація – динамічний процес безперервного вибору та прийняття рішень на основі зважування поведінкових альтернатив, що пояснює цілеспрямованість дії, організованість та стійкість цілісної діяльності, спрямованої на досягнення певної цілі, виступає як спонук до дії певним мотивом (О. Афанасєнкова). Її розглядають також як сукупність усіх факторів (як особистісних, так і ситуативних), що спонукають людину до активної діяльності, тим самим забезпечуючи успіх у цій діяльності (С. Занюк).

Спілкування як будь-яка інша діяльність має мотиваційну складову. Мова народжується з потреби, тобто мотиву передати інформацію. Мотив – це те, заради чого здійснюються діяльність, а мотивація – механізм співвідношення зовнішніх і внутрішніх факторів поведінки людини, який визначає конкретні форми діяльності (І. Зимня).

Коли ми говоримо про вивчення іноземної мови, то нам слід зосередитись на мотивації досягнення, яка є надійним предиктором досягнень у вищій школі, оскільки на навчанні студента відбивається не лише дія його здібностей до даного виду діяльності, а й прагнення до досягнень та наполегливість. За словами психолога Р. Стернберга причиною важливості мотивації є те, що люди в рамках певного середовища зазвичай виявляють досить малий діапазон здібностей у порівнянні з діапазоном мотивації [10]. Схожої думки дотримується вчена К. Двек, яка констатує, що просте володіння знаннями не забезпечує їхнє автоматичне використання в різних життєвих ситуаціях. Люди з тим самим рівнем інтелектуальних здібностей можуть істотно розрізнятися тим, наскільки вони самі себе вважають здатними подолати перешкоди, що виникають перед ними, і це знаходить висвітлення в результатах їхньої діяльності [9]. Мотивована на успіх людина, безумовно, прагнутиме досягти якомога конструктивніших, позитивних результатів. Тому все більшого значення набувають мотиваційні аспекти регулювання людської поведінки.

Сучасні науковці розглядають мотивацію досягнення успіху як значний мотиваційний фактор ефективності навчання студентів та трактують його як систему цілей, потреб та мотивів, котрі спонукають студента прагнути досягнути успіху в навчанні та бути активним у його досягненні [7]. Разом з тим вивчається феномен мотивації досягнення у взаємозв'язку з професійною діяльністю індивіда та вказується на професійну самооцінку як основний фактор, що впливає на розвиток мотивації досягнення. В основі розвитку мотивації досягнення лежить процес моделювання успішного ідеального образу «Я-професіонал» та формування реалістичних уявлень про себе, які найбільше відповідали б ідеальному образу.

Володіння іноземною мовою стало на сьогодні обов'язковим компонентом образу успішного професіонала. Щодо поняття «успішність», то на основі огляду психологічних наукових доробків воно визначається: по-перше, як одна з базових потреб індивіда та вивчається в якості стимулу його вчинків. Це є феномен, що включає в себе дві соціальні потреби індивіда: з однієї сторони – потребу злитися з соціумом, а з

іншої сторони – виділитися; по-друге, як основний мотив поведінки і тоді аналізується в якості цілі, на досягнення котрої спрямовані значні зусилля індивіда; по-третє, як результат ефективної діяльності, що постає в якості оцінки, як зі сторони суб'єкта, так і зі сторони оточуючих [5].

Останнім часом для студентства відкрилося більше можливостей семестрового навчання за кордоном, проходження практики на підприємствах, заводах, у фірмах із тісними зв'язками з іноземними партнерами, де молодь щоразу стає свідком успішності тих, хто володіє однією чи кількома іноземними мовами.

Молоді люди, які обирають технічний напрям підготовки, сподіваються стати висококваліфікованими працівниками, що підтверджують результати проведеного нами дослідження, у якому брали участь 104 студенти Луцького національного технічного університету у віці від 18 до 20 років. Ми скористались методикою вивчення мотивів навчальної діяльності А. Реана та В. Якуніна. Досліджуванам пропонувалося з 16 тверджень, що розкривали найбільш значимі для них мотиви навчання, обрати тільки тих п'ять, котрими вони керувались при вступі у вищий навчальний заклад. Використана методика дала змогу оцінити рівень важливості мотивів, які представлені в структурі мотивації навчання студентів.

Згідно з результатами дослідження, найбільше спонукальне значення має мотив можливості стати висококваліфікованим спеціалістом. Такої думки дотримується 90,3% опитуваних студентів. Наступне місце в ієрархії мотивів навчання займають мотиви забезпечення успішності майбутньої професійної діяльності (74%). Високий рейтинг має мотив отримання диплому (65%). Майже половина студентів (49%) прагне набути глибокі і міцні знання, успішно навчатися, здавати іспити на «відмінно», а відтак і добитися поваги батьків та оточуючих. Найменш впливовим мотивом є бажання бути прикладом для однокурсників (1,9%).

Дослідниками Л. Захаровою і П. Черник [2] розроблено методику на основі вищезгаданої методики А. Реана та В. Якуніна та проведено опитування, що мало на меті визначити основні чинники вивчення студентами іноземної мови. Результати дали змогу констатувати ступінь значущості запропонованих чинників, серед яких на першій позиції респонденти відзначили *перспективи кар'єрного росту*, тобто досягнення успіху у майбутній професійній діяльності. Це певним чином перегукується з результатами нашого іншого дослідження [1] щодо мотивації досягнення успіху, яка є провідним чинником професійного самовизначення студентів технічних спеціальностей.

Згідно зазначеного дослідження [1], *мотивація досягнення успіху* трактується як своєрідний механізм поведінки, який зумовлює міру її цілеспрямованості та ефективності. За допомогою цього механізму формуються основні життєві ставлення особистості до сфери пізнання, людей та праці. Мотивація досягнення успіху визначає потенційні можливості особистості, повноту й інтенсивність особистого внеску в науково-технічний прогрес, пасивність або активність суб'єкта в професійній діяльності, накреслює своєрідну «траєкторію» руху соціально-психологічних настановлень, визначає розвиток фахівця в професійному сенсі, форми вияву і міру його творчої активності.

Мотивації досягнення успіху у професійному самовизначенні студента технічної спеціальності відводиться роль мотиваційного ядра, у якому локалізуються домінуючі мотиви, що організують і підпорядковують собі усі спонуки професійної реалізації. Складниками такого мотиваційного ядра виступають мотивація соціальної корисності, мотивація загальної активності, мотивація соціального статусу, мотивація життєзабезпечення та мотивація до успіху. Усі перераховані складники загалом створюють певну картину соціально успішної особистості. Розглянемо кожну позицію, співвідносячи її з мотивацією вивчення іноземної мови. Аналізуючи, наприклад, мотивацію соціальної корисності, ми можемо припустити, що студент, який має намір опанувати технічну спеціальність, орієнтується на неї як на виконання свого трудового обов'язку перед суспільством, привнесення суспільної користі, що, у разі ефективного застосування знань та навичок, призведе до суспільного визнання. При цьому знання іноземної мови дасть можливість проявити себе у ширшому колі діяльності, охопити, можливо, ширший діапазон повноважень, у порівнянні з тими, хто не володіє іноземною. Згідно теорії очікуваної корисності [4, 436] мотивація до вибору певної цілі (стати фахівцем технічної спеціальності зі знанням іноземної мови) базується на корисності цілі та передбачуваній вірогідності її досягнення. Корисність означає можливість застосування або задоволення, яке забезпечує ціль. В теорії очікуваної корисності корисність цілі множить на її суб'єктивну вірогідність досягнення. Одержаний добуток називають очікуваною корисністю:

$$\text{Очікувана корисність} = \text{корисність} \times \text{суб'єктивну вірогідність}$$

Таким чином, при виборі з кількох мотивів (у нашому випадку – вільно володіти іноземною мовою чи ні) студент визначає корисність кожного з них та зважає вірогідність досягнення кожного мотиву. В якості цілі обирається той мотив, котрий відзначається найбільшою очікуваною корисністю. Тобто студент технічного напрямку підготовки зі знанням іноземної мови вважатиметься більш соціально корисним.

Мотивація загальної активності відображає енергійність, стремління суб'єкта прикласти свою енергію та вміння в тій чи іншій сфері діяльності і включає в себе такі мотиви-інтереси, як власне активність, витривалість, завзятість, протидію. Тут йдеться про те, що прагнення студента вивчати іноземну мову тісно пов'язується з соціальною корисністю та іншими складниками мотивації досягнення успіху. Завдячуючи своїй витривалості, завзятості, готовності до протидії, молода людина буде спроможною досягати поставлених цілей – опанувати мову.

Не менш важливою виступає мотивація соціального статусу, що виникає у процесі проходження індивідом усіх необхідних фаз громадянської, соціальної і професійної підготовки, а також набуття після цього

потрібного комплексу якостей, що характеризують його як підготовленого й дієздатного суб'єкта, який несе свідому відповідальність за свої дії та вчинки. Одним із найвагоміших соціально-статусних чинників досягнення успіху є професіоналізм особистості як показник успішності та якісна характеристика фахівця. На сьогодні професіоналізм тісно пов'язується з високим рівнем знання працівником іноземної мови. Бажання отримати таку вищу освіту, що дасть у подальшому можливість підніматися кар'єрними сходинками, а відтак, й зайняти певне рангове положення, задовольнити потребу у владі та повазі спонукає студентів технічних спеціальностей вивчати іноземні мови.

Тісно пов'язана з попередніми складниками й мотивація життєзабезпечення, яка передбачає таку майбутню трудову діяльність, котра могла б задовольнити особистість у володінні достатніми матеріальними благами, що дозволило б говорити про її високий статус. Знання іноземної мови розкриває можливості праці за кордоном, з іноземними партнерами, що, ймовірно, дає змогу отримати більші статки.

Сама ж мотивація до успіху в цілому, а у вивченні іноземної мови зокрема, передбачає бажання пережити стан радості, задоволення від того, що результат, до якого прагнула особистість у своїй діяльності, або збігся з її надіями та очікуваннями, або перевершив їх. На основі цього стану може сформуватися стійке почуття задоволення, можуть з'явитися нові, сильніші мотиви діяльності, змінюватися рівень самооцінки, самоповаги тощо. Позитивне ставлення до вивчення іноземної мови, задоволення процесом навчання, хороші результати надають впевненості студенту у його силах, зміцнюють віру в себе, підвищують самооцінку.

Висновки. Таким чином, для студента технічної спеціальності, головним чинником вибору напрямку професійної підготовки якого є мотивація досягнення успіху, знання іноземної мови стає дієвим атрибутом цього процесу. Мотивовані на успіх, готові долати труднощі, завзяті майбутні інженери розуміють важливість володіння іноземною мовою як ознаку їхнього кар'єрного зростання, соціального статусу, престижу, а відтак професійного та життєвого успіху.

ЛІТЕРАТУРА

1. Губіна А.М. Мотивація досягнення успіху як детермінанта професійного самовизначення студентів технічних спеціальностей: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / А.М. Губіна. – Харків, 2012. – 18 с.
2. Захарова Л. Структура мотивації до вивчення англійської мови у курсантів вищих військово-навчальних закладів та шляхи її корекції / Л. Захарова, П. Черник // Вісник Львівського університету. Міжнародні відносини. – 2012. – Вип. 31. – С. 350-359.
3. Соціологія і психологія: навч. посіб. / за ред. Ю.Ф. Пачковського. – К.: Каравела, 2009. – 760 с.
4. Джекерс Л. Мотивація: теорія і практика: розшир. курс / Ламберт Джекерс; пер. с англ. Д.Ю. Кралечкин, Л.Е. Переяславцева, Ю.А. Трепалина. – М.: Гросс Медиа, 2007. – 640с.
5. Зейвальд И. Модель влияния мотивов «достижения успеха» на трудовую адаптацию личности [Электронный ресурс] // Фундаментальные исследования. – 2008. – №11 – С. 28–32. – Режим доступа до журн.: www.rae.ru/fs/?section=content&op=show_article&article_id=7784149. – Название с экрана.
6. Митин Б. Инженерное образование на пороге XXI века / Б.С. Митин, В.Ф. Мануйлов. – М.: Издат. дом Русанова, 1995. – 144 с.
7. Овчинников М. Структурная организация мотивации учения студентов вуза [Электронный ресурс] / М.В. Овчинников. – Режим доступа: www.t21.rgups.ru/doc2007/11/21.doc. – Загл. с экрана.
8. Полякова И.П. Роль ценностей в процессе мотивации: дис. ... канд. филос. наук: спец. 09.00.11 / Ирина Петровна Полякова. – Л., 2003. – 163 с.
9. Dweck C. Self-theories: Their role in motivation, personality, and development / C.S. Dweck. – Philadelphia: Psychology Press, Taylor&Francis Group, 1999. – 195 p.
10. Sternberg R. Successful Intelligence: How Practical and Creative Intelligence Determine Success in Life / R.J. Sternberg. – New York: Simon&Schuster, 1996. – 289 p.

А.М. ГУБИНА. МОТИВАЦИОННЫЕ ФАКТОРЫ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА СТУДЕНТАМИ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Резюме. В статье рассмотрено владение иностранным языком как важный атрибут профессиональной успешности. Проанализировано соотношение составляющих мотивации достижения успеха как главного фактора в профессиональном самоопределении студентов технических специальностей с мотивацией изучения иностранного языка.

Ключевые слова: мотивация изучения иностранного языка, мотивация достижения успеха, студенты технических специальностей.

A.M. HUBINA. MOTIVATIONAL FACTORS OF LEARNING FOREIGN LANGUAGE BY ENGINEERING STUDENTS

The summary. Proficiency in a foreign language as the main attribute of professional successfulness is reviewed in the article. The correlation of components of success achievement motivation, being the main factor of professional self-determination of engineering students, with the foreign language learning motivation is analyzed.

Key words: foreign language learning motivation, success achievement motivation, engineering students.

Одержано редакцією 19.06.2014 р.